

Standardiserings- arbeid i praksis

1

Hvor kan vi engasjere oss?

2 Standardiseringsarbeid i praksis

2

Hvor kan vi engasjere oss?

- Globalt marked
- Ivareta samme krav over hele verden (f.eks. bærekraft)
- Forhold til europeisk regulering (Forordning 1025/2012, i Norge en del av EØS-høringsloven)
- Åpent europeisk marked (redusere handelshindre, EØS-avtalen)
- Nasjonale markedskrav og behov
- Kobling til nasjonalt regelverk

Hvor kan vi engasjere oss?

- Globalt marked
- Ivareta samme krav over hele verden (f.eks. bærekraft)
- Forhold til europeisk regulering (Forordning 1025/2012, i Norge en del av EØS-høringsloven)
- Åpent europeisk marked (redusere handelshindre, EØS-avtalen)
- Nasjonale markedskrav og behov
- Kobling til nasjonalt regelverk

Hvor kan vi engasjere oss?

- Globalt marked
- Ivareta samme krav over hele verden (f.eks. bærekraft)

- Forhold til europeisk regulering (Forordning 1025/2012, i Norge en del av EØS-høringsloven)
- Åpent europeisk marked (redusere handelshindre, EØS-avtalen)

- Nasjonale markedskrav og behov
- Kobling til nasjonalt regelverk

5 Standardiseringsarbeid i praksis

5

Hvordan delta og påvirke?

1) Ledelse og sekretariat

- Leder hele prosessen

2) Ekspert

- Påvirke i hele prosessen

3) Nasjonal speilkomité

- Oppstart av nye prosjekter
- Dialog med ekspertene
- Høring
- Avstemming

4) Informasjon

- Oppstart av nye prosjekter
- Gi høringskommentarer
- Bruke ferdige standarder

6 Standardiseringsarbeid i praksis

6

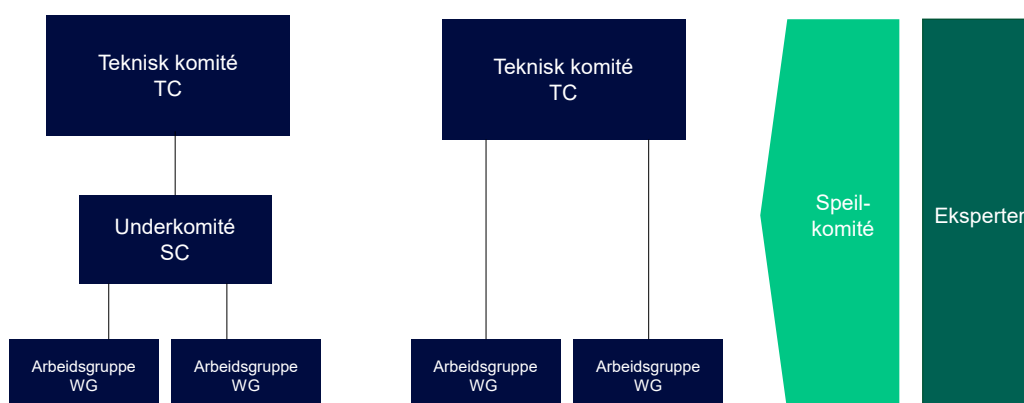
Hvordan lages en standard (stadiumkoder)?

7 Standardiseringsarbeid i praksis

7

Organisering av (internasjonalt) arbeidet

8 Standardiseringsarbeid i praksis

8

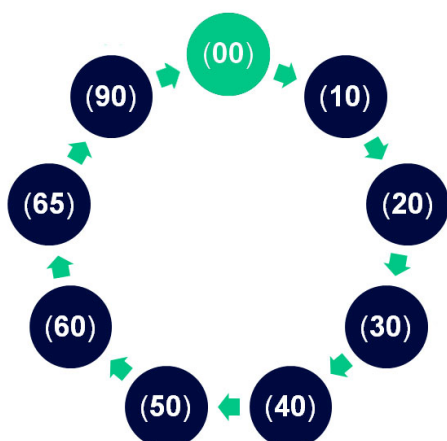
Hvordan lages en standard?

9

9

Definisjon av prosjekt (00)

Nytt forslag kan komme fra:

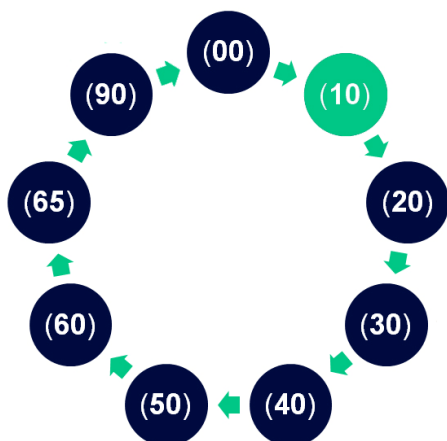
- fra et medlemsland
- én eksisterende komité
- én liaisonorganisasjon
- EU eller EFTA

10 Standardiseringsarbeid i praksis

10

Godkjenning (av prosjektforslag) (10)

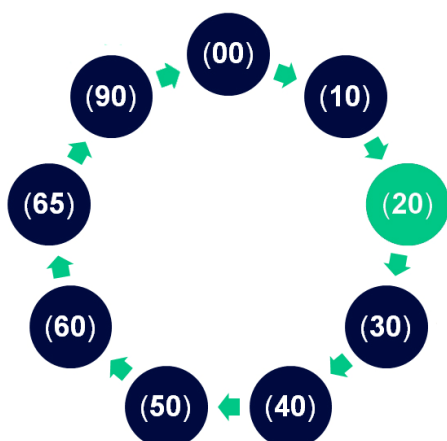
- Er det nasjonal interesse?
- Positiv respons forplikter til aktiv deltakelse
- Vurdere om prosjektet legges til eksisterende komité eller om ev. ny må opprettes
- Minst fem land må forplikte seg til å delta for at prosjektet skal starte opp

11 Standardiseringsarbeid i praksis

11

Utarbeidelse av forslag (20)

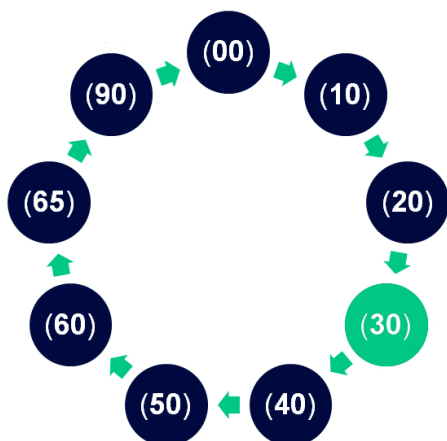
- Arbeidsgruppen utarbeider forslag til standard
 - Mandat/oppdrag
 - Gitt tidsfrist
 - Regelverk
- Ekspertise
- Konsensus

12 Standardiseringsarbeid i praksis

12

Komitékonsroll (30)

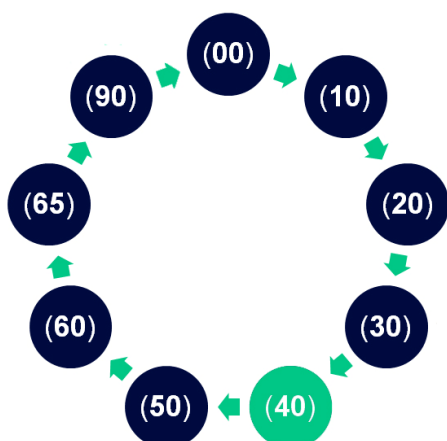
- Kontrollere at forslaget fra arbeidsgruppen er i tråd med oppdraget

13 Standardiseringsarbeid i praksis

13

Høringsrunde (40)

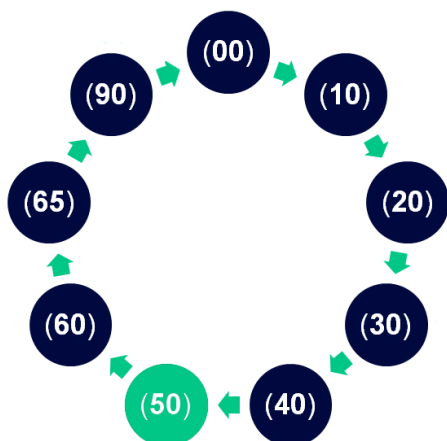

- Første gang dokumentet er offentlig tilgjengelig
- Hensikt: Innsamling av kommentarer (Enquiry)
- Høringsfrist 12 uker
- Standarder på høring (nasjonal tjeneste), dokument tilgjengelig i 8 uker

14 Standardiseringsarbeid i praksis

14

(Formell) avstemning (50)

- Endelig avstemning blant medlemmene
- ISO: Simpelt flertall
- CEN: 55 % positive stemmer og 65 % positive stemmer fra landene basert på befolkning (vektet)
- Frist 8 uker (kun tilgjengelig for komiteen)
- NB! Kan kuttes dersom høringsversjonen blir godkjent og det ikke gjøres tekniske endringer

15 Standardiseringsarbeid i praksis

15

Vektete stemmer i CEN jf. Nice-traktaten

Land (x = ikke EU/EØS)	Befolkning 2023	Vekt jf. befolkning
Tyrkia (x)	85,043	13,66 %
Tyskland	83,129	13,35 %
Frankrike	67,499	10,84 %
Storbritannia (x)	67,327	10,81 %
Italia	59,066	9,49 %
Spania	47,327	7,60 %
Polen	37,781	6,07 %
Romania	19,115	3,07 %
Nederland	17,533	2,82 %
Belgia	11,588	1,86 %
Tsjekkia	10,703	1,72 %
Hellas	10,665	1,71 %
Sverige	10,416	1,67 %
Portugal	10,299	1,65 %
Ungarn	9,710	1,56 %
Østerrike	8,956	1,44 %
Sveits (x)	8,698	1,40 %

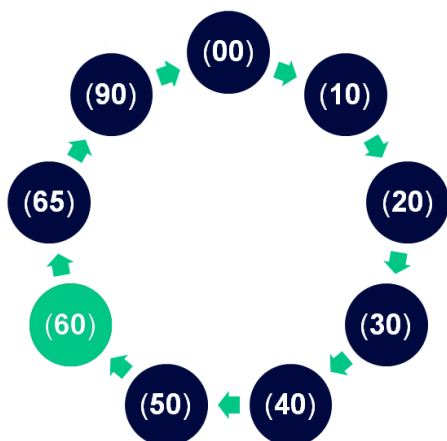
Land (x = ikke EU/EØS)	Befolkning 2023	Vekt jf. befolkning
Bulgaria	6,899	1,11 %
Serbia (x)	6,844	1,10 %
Danmark	5,857	0,94 %
Finland	5,542	0,89 %
Slovakia	5,447	0,87 %
Norge	5,408	0,87 %
Irland	5,028	0,81 %
Kroatia	3,899	0,63 %
Litauen	2,795	0,45 %
Slovenia	2,107	0,34 %
Nord-Makedonia (x)	2,065	0,33 %
Latvia	1,883	0,30 %
Estland	1,329	0,21 %
Kypros	1,216	0,20 %
Luxembourg	0,639	0,10 %
Malta	0,517	0,08 %
Island	0,372	0,06 %

16

16

Publisering (60)

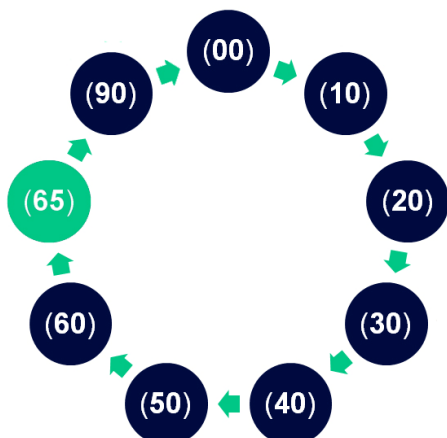
- CEN/ISO gjør standarden ferdig teknisk og publiserer den
- CEN: standarden eies nå av de nasjonale medlemmene, men er ikke offentlig tilgjengelig
- ISO: standarden blir offentlig tilgjengelig

17 Standardiseringsarbeid i praksis

17

Implementering (65)

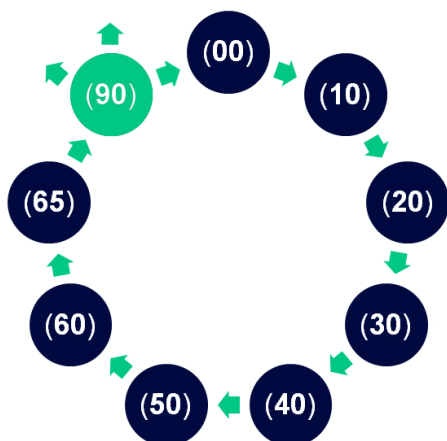

- Utgi som Norsk Standard:
 - på engelsk
 - på norsk
- Trekke tilbake ev. Norsk Standard som er i strid

18 Standardiseringsarbeid i praksis

18

Aktualitetsundersøkelse (90)

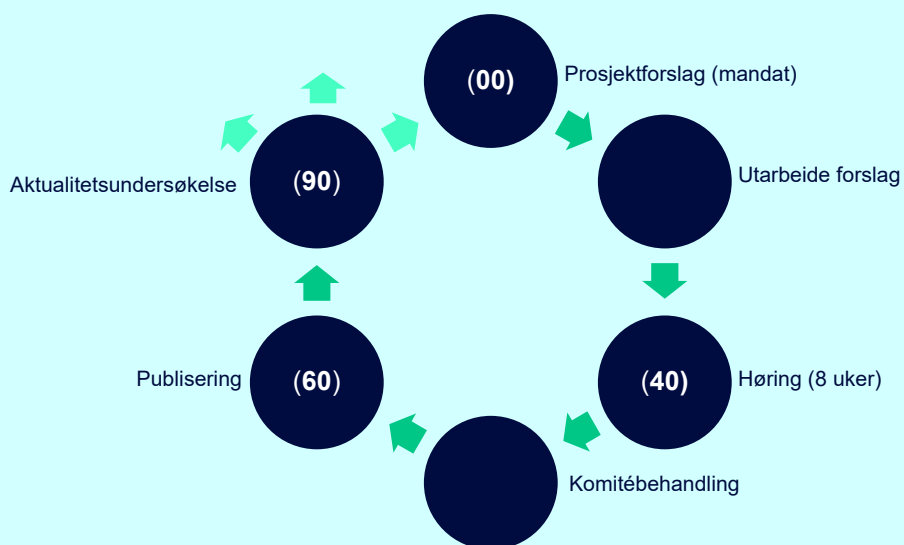

- Etter tre (fem) år skal en standard vurderes
 - Fortsatt gyldig?
 - Revisjon?
 - Trekket tilbake?
- Deretter vurderes standarden hvert femte år

19 Standardiseringsarbeid i praksis

19

Hvordan lages en Norsk Standard?

20 Standardiseringsarbeid i praksis

20

Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

i Standard Norge

1

Felles spilleregler

2 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

2

Tre typer komiteer

- Komité for utarbeidelse av Norsk Standard
 - Ny, revisjon, andre produkter
 - Oppløses når standarden er utgitt
 - «Sovende» i påvente av revisjon
- Speilkomité som følger internasjonalt arbeid
 - CEN og/eller ISO
 - «Evigvarende»
- Kombinasjon

Regler for standardiseringsarbeid

- Reglene gjelder for alt arbeid med standarddokumenter i Standard Norges standardiseringskomiteer
- Regelverket er tilpasset og supplerer
 - Standardiseringsreglene i CEN og ISO
 - ISO direktiv 1 og 2, CEN regler 2 og 3
 - CENs medlemskapsbestemmelser
 - Kravene i EØS-høringsloven

Innholdet i Standard Norges regler for standardiseringsarbeid (1)

1. Standard Norge – rolle og ansvar som nasjonalt standardiseringsorgan
2. Standardiseringsprosessen
 - Hovedprinsipper for arbeidet
 - Råderett
 - Behandling av nye prosjektforslag
 - Typer standarddokumenter
 - Standarddokumentenes innhold
 - Prosessen
 - Høring
 - Fastsettelse

5 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

5

Innholdet i Standard Norges regler for standardiseringsarbeid (2)

3. Arbeid i standardiseringskomiteer
 - Typer komité
 - Etablering og nedlegging av standardiseringskomité
 - Mandat
 - Oppnevning komitémedlemmer og -deltakere
 - Opprettelse av arbeidsgrupper
 - Valg av komitéleder
 - Valg av leder for arbeidsgruppe
 - Prosjektleder
 - Observatører
 - Standardiseringskomiteens oppgaver
 - Nasjonale standarddokumenter
 - Oppfølging av internasjonal standardisering
4. Behandling av manglende konsensus i prosessen
 - Nasjonal standard
 - Nasjonale speilkomiteer
 - Klager

6 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

6

Innholdet i Standard Norges regler for standardiseringsarbeid (3)

5. CEN/ISO sekretariatsansvar
6. Utarbeide og godkjenne NORSOK-standarder

Informative vedlegg

- Komitelederens oppgaver
- Komitédeltakernes oppgaver
- Prosjektleders oppgaver

7 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

7

Komiteens mandat

- Skal inneholde
 - bakgrunnen for opprettelsen
 - komiteens oppgaver
 - forventet nytteverdi
 - gjennomføring
 - interessentvurdering
- Komiteen bidrar til å utarbeide forslag
- Godkjennes av avd. direktør
- Forslag til mandat skal forelegges sektorstyret (dersom det finnes)
- Oppnevningsperiode
 - 3 år, og
 - Deretter eventuell for 3 nye år

8 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

8

Eksempel mandat SN/K 629 Kritiske mineraler

- "Komiteen skal bidra til at norsk kompetanse og interesser fremmes i utviklingen av internasjonale og europeiske standarder innen kritiske mineraler og metaller med fokus på bærekraftig utvinning. Komiteen skal følge arbeidet i: ISO/TC 298 Rare earth, ISO/PC 348 Sustainable raw materials, ISO/TC 345 Specialty metals and minerals, CEN/TC 472 Rare Earth, CEN/TC 477 Sustainable production of raw materials from mining and related activities
- Den skal videre gi forslag til **hvordan Standard Norge skal stemme** i saker som blir forelagt av de internasjonale komiteene, herunder utarbeide norske kommentarer og avklare om forslag til standarder er i samsvar med norske lover og forskrifter.
- Komiteen skal utarbeide eventuelle norske tilleggsdokumenter til de standarder som blir vedtatt og vurdere behov for **oversettelse** av standardene til norsk herunder bidra med **norsk terminologi**.
- Komiteen skal vurdere og foreslå **nye standarder og tilleggsprodukter** basert på nasjonale behov innenfor området og bidra til at **standardene tas i bruk** gjennom å **foreslå kurs, seminar, informasjonsmateriell** ol....."

9 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

9

Sammensetning og oppnevning av komiteer

- **Bred og balansert** sammensetning i forhold til berørte interessenter
 - Næringsliv (inkl. SMB)
 - Myndigheter
 - Forbrukere
 - Arbeidstakerorganisasjoner
 - Akademia og forskning
 - Prøving, sertifisering og akkreditering
 - Frivillige organisasjoner (NGO)
- Standard Norge sender **invitasjon** til foreslåtte virksomheter
- **Oppnevnes** formelt
- Ingen komitéavgift for å delta i standardiseringskomiteer i Norge

10 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

10

To ulike funksjoner i komiteene

- Komité**medlem**
 - En virksomhet (som har org. nummer)
- Komité**deltaker**
 - Personen(e) som representerer virksomheten
- Å delta forutsetter **aktiv deltakelse**

Komitelederens oppgaver

- Velges av komiteen
- Lede møtene og sørge for at komiteen følger etisk regelverk
- Opptre nøytralt og inkluderende og være resultat- og løsningsorientert
- Lede arbeidet sammen med prosjektleder ihht. mandat og framdriftsplan
- Søke å oppnå konsensus der det er ulike synspunkter
- Vanligvis være norsk delegasjonsleder på møter i tilhørende CEN- og ISO-komiteer

Komitédeltakernes oppgaver

13 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

- Hvilke standarder som skal utvikles og innholdet i dem
- **Delta på møter** og i utarbeidelsen av forslag, kommentarer, utredninger
- Forholde seg til mandat og framdriftsplan
- Positiv til at den ferdige standarden tas i bruk
- Bidra til at saksforholdene blir best mulig belyst
- Sørge for intern forankring
 - Regler for distribusjon av dokumenter
- Ivareta speilkomiteens synspunkter som delegat på internasjonale møter
- Følge
 - Regler for standardiseringsarbeid
 - Standard Norges etiske retningslinjer
 - ISO og CEN «Code of Conduct»

13

Etiske retningslinjer

- Tillit og respekt
- Takhøyde
- Likeverd
- Internasjonale atferdsnormer
- Rusmidler
- Konfidensialitet
- Beskytte Standard Norges eiendom
- Bærekraft

14 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

14

ISO og CEN «Code of ethics and conduct»

- Arbeide for (pro) standarder
- Sikre konsensus i gruppa og i prosessen
- Sikre framdriften
- Delta aktivt og i henhold til prosedyrene
- Løse eventuelle konflikter underveis
- Opptre etisk
- Respektere andre og møtene
- Følg tjenestevei ved brudd på reglene

15 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

15

Prosjektleders oppgaver

- Lage forslag til mandat, framdriftsplan og budsjett
- Bidra til at komiteen er bredt sammensatt
- Spille på lag med komitéleder
- Utarbeide dokumenter, distribuere dokumenter og møteadministrasjon
- Sørge for at forslaget til standardene utformes etter gjeldende regler
- Høringer, avstemminger og ferdigstille standarder
- Koordinere mot tilgrensende områder og aktiviteter

16 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

16

Komiteoppgaver – Norsk Standard

- Utarbeide standarder ihht. mandat og tidsplan
- Vurdere organisering av arbeidet
 - Opprettelse av arbeidsgruppe(-r) ved behov
- Se til at komiteen har nødvendig kompetanse
 - Utvide eller invitere andre eksperter til å delta på møter for å belyse en sak
- Bidra til konsensus
- Følge regler for utforming av Norsk Standard
 - Inkl. bruke Standard Norges elektroniske verktøy i arbeidet
- Høringen
 - Vurdere om det er noen som skal informeres om høringen
 - Behandle høringskommentarer
- Vurdere aktualitet, tilbaketrekking og eventuell revisjon innen 5 år

17 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

17

Komiteoppgaver – speilkomité

- Overvåke, delta i, følge internasjonalt arbeid og ivareta norske interesser
 - Utarbeide kommentarer til standarder
 - Vurdere behov for informasjon om høringer
 - Avgi innstilling til avstemming
 - Foreslå nye prosjekter
- Se til at komiteen har nødvendig kompetanse
- Bidra til konsensus
- Norske titler på standarder
- Vurdere revisjon/tilbaketrekking
- Behov for oversettelser og kurs?

18 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

18

Når konsensus trues

- Megle/finne løsninger
- Mulige utfall
 - Ta ut «problemområdet»
 - Utgivelse som Teknisk Spesifikasjon (TS) eller Teknisk Rapport (TR)
 - Stemme «avstår» på avstemninger (CEN og ISO)
 - Prosjektet blir lagt på is eller lagt ned

19 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

19

Eierskap og råderett

- Deltakerne aksepterer å overføre råderetten over materialer (IPR) til Standard Norge, CEN eller ISO
- Avklare ev. patenter eller annet opphavsrettslig beskyttet materiale
- Standard Online AS er gitt rett til å utgi, markedsføre og selge Norsk Standard
- Inntekter av salget føres tilbake til Standard Norge (royalty)

20 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

20

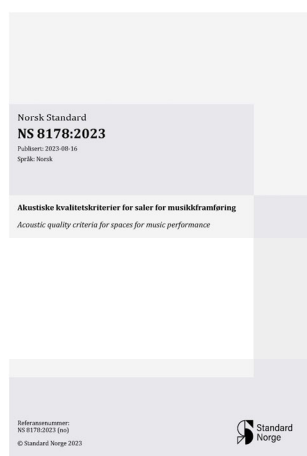
Hva gjør du hvis du vil inn i en komité?

1. Sjekk hvilke komiteer Standard Norge har aktive for øyeblikket
www.standard.no/komiteer
2. Ta kontakt med Standard Norge (info@standard.no)
3. Standard Norge vurderer sammensetningen og balansen mellom interessentgruppene
4. Noen komiteer har begrensninger på plasser (juridiske og/eller store komiteer)

Har du en idé til en ny standard?

- Sjekk først om det finnes en standard allerede
– Søk på www.standard.no
- Beskriv prosjektet eller «problemet»
standarden kan bidra til å løse
 - Hva kan standarden omfatte? Hva kan det stilles krav til eller gis veiledning om?
 - Hvem vil ha nytte av standarden?
 - Hvem er interessentene og potensielle brukere av standarden?
- Ta kontakt med Standard Norge
info@standard.no og send din idé til aktuell markedsansvarlig og prosjektleder
- Be om et møte for å legge fram og bearbeide ideen til prosjektet

Nyttig lenker (til internasjonale dokumenter)

ISO Code of Ethics and Conduct

<https://www.iso.org/publication/PUB100011.html>

CEN Code of conduct

<https://boss.cen.eu/reference-material/Guidancedoc/Pages/ExpertsCodeconduct>

Denne øvelsen blir ikke gjennomført på kurset

Øvelse

- Hvorfor standardisering er viktig på ditt område?
- På hvilket nivå bør arbeidet foregå (nasjonalt, europeisk, globalt?)
- Hvilke økonomiske konsekvenser finnes det i standardisering/ikke standardisering?

